

Fotobok av Anders Löwdin. Vikten av att aldrig glömma

2022-01-27

© Norra Skåne

Alla artiklar är skyddade av upphovsrättslagen. Artiklar får ej distribueras utanför den egna organisationen utan godkännande från Retriever eller den enskilde utgivaren.

Torsdag 27 januari 2022

Kultur 7

FOTO: JESSICA GÖVITT

Anna Florén, programchef på Voksenåsen utanför Oslo, tar emot stipendiet på 650 000 kronor.

Micael Bindefeld.
FOTO: JANERIK HENRIKSSON/TT

Fakta Micael Bindefelds stipendium till minne av Förtiteln

- Årets stipendium på 650 000 kronor går till Anna Florén, programchef på Voksenåsen. Pengarna ska gå till stipendier till de skol elever som ska få göra så kallade hägkomstresor. En del av prispengarna – 100 000 kronor – ska dock användas till en särskild resa för "en handplockad grupp med unga svenskar som uppfattas som morgondagens makthavare".
- De 30 deltagarna ska utses av stiftelsen tillsammans med Voksenåsen.
- "Det är unga ledare på väg upp, journalister, akademiker och representanter från näringsliv, influerare, artister", säger Anna Florén.
- Micael Bindefeld hoppas att årets stipendium ska resultera i att fler får kunskap om nordisk förintelsehistoria: "Inte ens jag själv som är jude, och som har en mor-mor som kom från en stor judisk familj i Trondheim, kände till omfattningen av deportationerna av norska judar och att en tredjedel av Norges judar deporterades till koncentrationsläger".
- Att försöka hitta nya berättelser om Förtiteln – och få dem spridda – var de viktigaste drivkrafterna för Micael Bindefeld när han startade stiftelsen för åtta år sedan.
- "Berättelser som tar tag i, berör och stannar kvar i en ny generation som behöver upplysas om Förtitelnens fassor", säger han nu och fortsätter.
- "Det handlar också om att se hur lätt demokrati och dess fundament pulveriserades under ockupationen av Norge och hur nära det var att Sverige också drogs med."

Fotografen Anders Löwdin. FOTO: ANETTE ANDERSSON FAHLKVIST

Lägergator har ersatts av prydliga villakvarter.
FOTO: ANDERS LÖWDIN

Förtintelsläger nordväst om Łódź i centrala Polen, nära byn Chelmo nad Nerem. FOTO: ANDERS LÖWDIN

Fakta Här uppmärksammas Förtintelsens Minnesdag

- Förtintelsens minnesdag uppmärksammas den 27 januari genom flera arrangemang världen runt.
- I Skåne livesänder till exempel Malmö stadsbibliotek sina två program „ed samtal och musik, ett med fokus på den romska Förtintelsen (kl 10–11.30) och ett med fokus på den judiska Förtintelsen (kl 12.30–15.30). Webbadress: malmo.se.
- På Ystads stadsbibliotek visas filmen från förintelseöverlevaren Lea Gleitmans framträdande på biblioteket våren 2019. Under hela veckan visar biblioteket även utställningen "Motstånd", från Forum för levande historia.
- ▶ **Mer info om Förtintelsens minnesdag finns på webbsidan för Forum för Levande historia.**

Fotobok av Anders Löwdin. Vikten av att aldrig glömma

BOOKRENSION

Hur kan vi minnas Förtintelsen när snart inga överlevande finns kvar? Fotografen Anders Löwdin har gjort en lika fysisk som mental resa till platser som en gång präglades av nazisternas barbari. Kulturjournalisten Torun Börtz har läst "Jag vill se platserna".

Vem har rätt att berätta om Förtintelsen? Det är den första tanke som dyker upp när jag fått fotografen Anders Löwdins "Jag ville se platserna" i min hand. Han har ingen personlig koppling till Förtintelsen och frågan om kulturell appropriering och om vem som får berätta vad är ständigt närvarande i kulturdebatten. Men precis detta tar en

Fotobok Anders Löwdin

"Jag ville se platserna" (Kaunitz-Olssons förlag)

lika eftertänksam som initierad Ola Larsson upp i sitt förord. På ett förtjänstfullt vis reflekterar han över frågeställningen och sätter Anders Löwdins bilder i en idehistorisk kontext. Med mild hand puffar han på så vis in betraktaren på Löwdins resa och uppsåt med den.

"Jag ville se platserna" är inte en bok om Förtintelsen – det är en bok om att min-

nas den. Syftet förkroppsligas redan i bokens omslagsbild: en avbruten trädlinje där de lägsta träden böjer sig som spjånade de emot, innan endast en uppstickande grästuva återstår för att avsluta raden.

Bilden är tagen intill väg 933 i sydvästra Polen, längs vilken 66 000 fångar tvingades ut på den vintliga döds-marschen i januari 1945, i samband med att de sovjetiska trupperna närmade sig Auschwitz-Birkenau.

Det var också här som Anders Löwdins fotografiska resa till Förtintelsens platser började 2014. Under några år har han rest till platser i Polen, Österrike, Litauen och Ukraina där det en gång låg arbetsläger, koncentrationsläger och rena förintelsläger, eller där masskjutningar ägde rum. Boken ges ut i samband med Förtint-

sens minnesdag, i dag den 27 januari 2022.

Trots bildernas avsaknad av färg är det svårt att kalla dem svartvita, eftersom det är gräskalan som dominerar på ett nästan påträngande sätt. Glömskans egen gråa nyans, färgen på askan som blir kvar när allt förvandlats till stoft.

Borta är också de skarpa kontrasterna: Här finns det förskonande dunkel som hjälper oss att med tiden göra svåra minnen lite mindre vassa i kanterna, samtidigt som det med tiden också suddar bort sådant som vi absolut inte får glömma.

Det är vindstilla bilder, där det råder en sådan stillhet och avsaknad av mänsklig närvaro att tomrummet i vissa fall nästan antas fysisk form. Och det gör ont att titta på dem – hur kan så

mycket ondska och så mycket mänskligt lidande inte göra ett synligt avtryck?

Mest illa berörs jag nog av bilderna från Gusen I, ett satellitläger till arbets- och koncentrationslägret Mauthausen. Här har lägergatorna ersatts av prydliga villakvarter och välansade häckar. Hur kan någon vilja resa sitt hem ovanpå resterna av så mycket lidande? Radera ut historien?

Jag kommer på mig själv med att stryka med handen över bokens bilder, som ett intuitivt försök till kontakt med det förgångna eller valhant tröstehandling.

Anders Löwdin har skapat en bildsvit som påminner oss om tidens gång och om minnena som förändras, försvagas. Och om allas vår plikt att hålla minnet av det som skedd levande. **Torun Börtz**